

ارائه مدل رفتار شهروندی سازمانی

غلامعلی طبرسا*، حمید رامین مهر**

چکیده

شرایط کاملاً متحول، افزایش رقابت و ضرورت اثربخشی سازمان‌ها در چنین شرایطی، نیاز آنها را به نسل ارزشمندی از کارکنان، بیش از پیش آشکار کرده است؛ نسلی که از آنها به عنوان سربازان سازمانی یاد می‌شود. این کارکنان بی تردید، وجه ممیز سازمان‌های اثربخش از غیراثربخش هستند چرا که بی هیچ چشم‌داشتی افزون بر نقش رسمی خود عمل کرده و از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کنند. با توجه به اهمیت موضوع رفتار شهروندی سازمانی در این مقاله سعی شده است مدلی ارائه شود که در راستای کمک به بهبود و ارتقای اینگونه رفتارها باشد؛ از اینرو پس از مطالعه مدل‌های مختلف رفتار شهروندی سازمانی مدل گراهام و پادساکف انتخاب و بر مبنای آن سؤالات پرسشنامه طراحی شد؛ سپس در تحلیل عاملی اکتشافی مرتبه دوم، ابعاد اطاعت سازمانی، وفاداری سازمانی و مشارکت سازمانی به عنوان مؤلفه تعلق سازمانی نام‌گذاری و ابعاد ابتکارات فردی، رفتارهای کمک‌کننده و جوانمردی به عنوان مؤلفه ویژگی‌های فردی نام‌گذاری شدند. پس از شکل‌گیری مدل مفهومی تحقیق، جهت آزمودن صحت مدل‌های اندازه‌گیری و همچنین آزمون فرضیات تحقیق از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد که هم عوامل فردی و هم تعلق سازمانی بر شکل‌گیری رفتار شهروندی سازمانی اثر بسیاری زیادی دارند و در بین ابعاد OCB فقط رابطه میان اطاعت سازمانی و OCB معنادار نشد.

کلیدواژه‌ها: رفتار شهروندی سازمانی، تحلیل عاملی اکتشافی، تعلق سازمانی، ویژگی‌های فردی.

تاریخ دریافت مقاله: ۸۸/۰۲/۱۱ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۹/۰۴/۱۹.

* دانشیار دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی.

** دانشجوی دکتری مدیریت دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسئول).